Γιατί να αναζητούμε υποκατάστατα κι όχι αυθεντικά πρότυπα; (Πρωτοπρ. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, Ομοτ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 14 Φεβρουαρίου, 2016

Πρώτον: Στα εισαγόμενα από τη Δύση, κατά τη μακρόσυρτη διαδικασία της μετακένωσης, ανήκει και η γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου, προστάτη των ερωτευμένων κάθε είδους (14 Φεβρουαρίου). Δεν νομίζω πως συνιστά ανεπίτρεπτη υπερβολή η θεώρηση του αμφίβολου ιστορικά και κυρίως εκκλησιαστικά «Αγίου» ως μια άλλη (αρσενική!) εκδοχή της αρχαιοελληνικής Αφροδίτης, με ρίζες στον ευρωπαϊκό Μεσαίωνα. Πρόκειται για έναν κατασκευασμένο «Άγιο», επιστρατευμένο στην εμπορευματοποίηση και των ανθρώπινων συναισθημάτων, που θυσιάζονται και αυτά στον αδηφάγο Μολώχ της κατανάλωσης και του κέρδους. Υπάρχει, βέβαια, και ακούγεται στην άλλη Ευρώπη η εκδοχή ότι κάτω από τον γλυκερό Άγιο Βαλεντίνο κρύπτεται για πολλούς ο ηθοποιός του Μεσοπολέμου Ροντόλφο Βαλεντίνο (ἴ1926), που λατρεύτηκε και αυτός ως «θεός» του έρωτα και αναδείχθηκε ίνδαλμα των ερωτευμένων.

Δεύτερον: Είναι, βέβαια, γεγονός ότι αναζητήθηκαν ορθόδοξα υποκατάστατα του ξένοφερτου «Αγίου», γεγονός που επέβαλε η ευρεία αποδοχή της γιορτής, με την έντεχνη προβολή της. Η πρόταση υποκατάστατων υποδηλώνει τη θέληση να μην τρωθεί το εθνικό φιλότιμο μας, με την παράδοση του ερωτικού αισθήματος σε έπηλυ(ξένο) αγιολογικό προστάτη. Προστέθηκε, έτσι, ο **Άγιος Υάκινθος**, μάρτυρας του 2ου αιώνα, ο οποίος μαρτύρησε σε ηλικία 20 ετών και διακρινόταν για την αγνότητα του. Κατά τους υποστηρικτές αυτής της επιλογής, μπορεί να προβληθεί χριστιανικά ένα πρότυπο αγνότητας για τους νέους της Ελλάδας και να παρακαμφθεί η περίπτωση του Αγίου Βαλεντίνου, που κάθε άλλο παρά τη χριστιανική αγνότητα προστατεύει. Στην ορθόδοξη παράδοση, άλλωστε, υμνείται από τους Αγίους Πατέρες και ο «πάγκαλος Ιωσήφ» ως πρότυπο αγνότητας και παρθενίας (Ακολουθία Μ. Δευτέρας), όταν, έφηβος σχεδόν, «καταλιπών τον χιτώνα, έφυγε την αμαρτίαν» (πρβλ. Γεν. 39), και καλύπτει πλήρως αυτό που χριστιανικά εμπεριέχει ο όρος «αγιότητα». Γι' αυτό αναδείχθηκε πανορθόδοξο και παγχριστιανικό υπόδειγμα χριστιανικού ήθους.

Άλλοι, επικεντρώνοντας το θέμα στον συζυγικό έρωτα και στο ιδανικό της οικογένειας, πρότειναν το καινοδιαθηκικό ζεύγος των -συζύγων και μαρτύρων- Αποστόλων **Ακύλα και Πρίσκιλλας**, συνεργατών του Αποστόλου Παύλου, που η μνήμη τους τιμάται στις 13 Φεβρουαρίου. Την εκκλησιαστική, μάλιστα, τιμή τους

καταξιώνει η σχετική Ομιλία του ιερού Χρυσοστόμου (Ε.Π. 51,187-206).

Τρίτον: Το ερώτημα όμως είναι πρακτικό και γι' αυτό ουσιαστικό. Ποια είναι η εύλογη αιτία που αναζητούμε παραδοσιακά υποκατάστατα του Αγίου Βαλεντίνου; Είναι η βούληση για ορθοδοξοποίηση και ελληνοποίηση της ξενόφερτης γιορτής, που επηρεάζει μεγάλο αριθμό βαπτισμένων χριστιανών, ξένων όμως προς την ορθόδοξη παράδοση μας. Και παρόμοιες ενέργειες δεν είναι άγνωστες στην εκκλησιαστική ιστορία μας. Αρκεί να φέρουμε στη μνήμη τον χωρισμό (μέσα 4ου αι.) της εορτής των Χριστουγέννων από την εορτή της Βαπτίσεως του Χριστού, για να τοποθετηθούν τα Χριστούγεννα στα τέλη του Δεκεμβρίου, όταν ο ειδωλολατρικός θεός Μίθρας λατρευόταν ως «ανίκητος Ήλιος». Τη θέση του, χριστιανικά, κατέλαβε ο Ιησούς Χριστός ως ο «ήλιος της δικαιοσύνης», για να μην παρασύρονται οι προερχόμενοι από το εθνικό περιβάλλον χριστιανοί. Αλίμονο όμως αν επεκταθεί αυτή η κίνηση. Διότι στις τελευταίες δεκαετίες είναι **δεκάδες οι γιορτές κοσμικού χαρακτήρα που καθιερώνονται από τους αρχιτέκτονες της Νέας Εποχής (New Age) και τείνουν να περιθωριοποιήσουν τις χριστιανικές εορτές και τη δυναμική τους στην κοινωνία μας. Νομίζω ότι δεν είναι ανάγκη να επιχειρείται η εκχριστιάνιση όλων αυτών των κοσμικών εορτολογικών προτάσεων, ώστε να αναζητούνται τα αντίστοιχα χριστιανικά πρότυπα τους. Διότι, και αν επισημανθούν χριστιανικά υποκατάστατα -δεν είναι δύσκολο αυτό-, το περιεχόμενο τους καμία εννοιολογική σύμπτωση δεν μπορεί να έχει με τα έξωθεν επιβαλλόμενα. Είναι «άλλο και άλλο»!**

Τέταρτον: Ο ορθόδοξος χριστιανός δεν τιμά απλώς την ερωτική σχέση, έστω και στην πιο εξιδανικευμένη μορφή της, διότι ο ερωτάς του δεν εγκλωβίζεται στη σάρκα. Η ερωτική ορμή αναγνωρίζεται ως θεόσδοτη, με δυναμική όμως που οδηγεί στον γάμο (όχι απλώς στην τεκνοποιία και τη δημιουργία οικογένειας ως «κατ' οίκον εκκλησίας»). Όλα τα συζυγικά ζεύγη των Αγίων μας δεν τιμώνται για τον ερωτά τους, αλλά για τη μεταμόρφωση του έρωτα σε αγάπη μέσα στη θεία χάρη, με την εν Χριστώ υπέρβαση της «εμπαθούς ηδονής», του σαρκικού φρονήματος και τη βαθμιαία είσοδο τους στη ζωή της άσκησης και παρθενίας. Όπως λέει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος (+390) για την έγγαμη αδελφή του Γοργονία, «το ότι ενώθηκε με τη σάρκα δεν σημαίνει ότι χωρίσθηκε από το Πνεύμα [...], αλλά, αφού υπηρέτησε για λίγο τον κόσμο και τη φύση [...], αφιερώθηκε ολόκληρη στον Θεό»! Αυτή την πορεία γνωρίζει ο χριστιανικός έρωτας.

Αν, λοιπόν, τα υποκατάστατα του Αγίου Βαλεντίνου δεν προσφέρουν το αληθινό περιεχόμενο του χριστιανικού έρωτα και δεν εισάγουν στον εν Χριστώ τρόπο υπάρξεως, εκκοσμικεύεται η Εκκλησία και δεν εν-χριστώνεται ο κόσμος, έστω και αν τα ονόματα αλλάζουν. Γι' αυτό πρέπει να επαινεθεί η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, που με παλαιότερη εγκύκλιο της (αρ. 2659/14.10.99) καθιέρωσε τη δεύτερη Κυριακή του Ιανουαρίου «ως ημέρα μνήμης και τιμής της οικογένειας του Μ.

Βασιλείου», για «την προβολή του θεσμού της οικογένειας», όπως αγιάσθηκε στα πρόσωπα της πολυμελούς αυτής οικογένειας, που σχεδόν όλα τα μέλη της είναι διακηρυγμένοι Άγιοι της Εκκλησίας μας, με καταφανή τα δείγματα της αγιότητας τους. Κατά την ίδια εγκύκλιο, οι γονείς του Μ. Βασιλείου Βασίλειος και Εμμέλεια «αποτελούν διαχρονικόν παράδειγμα οικογενειακής συζυγίας, ομονοίας και ενότητος», που προσφέρεται στους χριστιανούς κάθε εποχής.

(Από την εφημερίδα «Ορθόδοξη Αλήθεια» και τη στήλη «Στιγμιότυπα Ελληνοορθοδοξίας», 10 Φεβρουαρίου 2016)

(Πηγή ηλ. κειμένου: aktines.blogspot.gr)